

БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ ЯК ОДНА ЗІ СКЛАДОВИХ НАЙВИЩОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ЦІННОСТІ

Дубінін В.А.,
*кандидат військових наук, доцент кафедри
техногенної та цивільної безпеки
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова,
м. Миколаїв, Україна*

Науковий аналіз чинників, що впливають на безпеку кожної окремої людини та всього суспільства, складає основу теоретичних засад та практичних дій курсу дисциплін з безпеки не тільки у вищих навчальних закладах України, а також у суспільстві в цілому. С часів проголошення незалежності, Україна приділяє увагу збереженню життя та здоров'я її громадян. В статті 3 Конституції України прописано, що «Людина, її життя, честь і гідність, недоторканість і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю».[1]

У відповідність до положення Конституції України, урахував свій та світовий досвід з питань захисту населення, почали створюватися системи забезпечення безпеки життя, діяльності та здоров'я громадян.

Важливу роль в цьому було відведено системі навчання населення діям у різних небезпечних ситуаціях в побуті, на виробництві, в умовах надзвичайних ситуацій.

Започаткована у 2014 році реформа вищої освіти України гарантувала автономію українським вищим навчальним закладам (ВНЗ) в організації навчального процесу, надала право самостійно створювати навчальні плани, визначати які дисципліни включати при підготовках фахівців. У деяких вищих навчальних закладах, грубо порушуючи раніше прийняті законодавчі та нормативно-правові акти України, виключили повністю, а у деяких значно скоротили часи в навчальних планах дисциплін безпеки.

Непорозуміння відносно дисциплін безпеки у вищих навчальних закладах спровокувало Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 травня 2014 року № 590-р. Цим Розпорядженням було скасовано спільний наказ МНС, МОН і Держгірпромнагляду «Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у вищих навчальних закладах України» від 21.10.2010 № 969/922/216, який вказував на обов'язковість та регламентував вивчення дисциплін безпеки у ВНЗ.

Слід відзначити, що прийнятий в 2012 році Кодекс цивільного захисту визначив систему підготовки населення діям у надзвичайних ситуаціях та відповідальних за це. В статті 39, п. 2 «Організація навчання діям у надзвичайних ситуаціях покладається: 2) дітей дошкільного віку, учнів та студентів - на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти і науки, який розробляє та затверджує навчальні програми з вивчення заходів безпеки, способів захисту від впливу небезпечних факторів, викликаних надзвичайними ситуаціями, з надання домедичної допомоги за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Стандартами професійно-технічної та вищої освіти передбачається набуття знань у сфері цивільного захисту.

Порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях встановлюється Кабінетом Міністрів України.» [2]

Така постанова була затверджена Кабінетом Міністрів України від 26 червня 2013 року № 444 Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях.

Згідно з статтею 20 цієї постанови «Підготовка студентів вищих навчальних закладів до дій у надзвичайних ситуаціях здійснюється за нормативними навчальними дисциплінами “Безпека життєдіяльності” та “Цивільний захист”, які відповідно передбачають:

- формування у студентів, що навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра, знань, умінь та навичок щодо забезпечення необхідного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил;

- формування у студентів, що навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста або магістра, умінь з превентивного і аварійного планування та управління заходами цивільного захисту.

У вищих навчальних закладах з метою відпрацювання дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій з учасниками навчально-виховного процесу проводяться щороку об’єктові тренування з питань цивільного захисту.».[3]

Як вирішити суперечність, які виникли у законодавстві з цього питання та як навчати студентів вищих навчальних закладів дисциплін з безпеки?

Якщо незабаром не відбудеться позитивних змін з ситуацією щодо взагалі вилучення чи скорочення (саме такі перспективи в нашому закладі) дисциплін з безпеки, то через зовсім невеликий проміжок часу в державі може скластися ситуація, коли різними галузями трудової діяльності будуть керувати фахівці, які жодної години не вивчали питання пов’язані з безпекою життєдіяльності, цивільного захисту в умовах надзвичайних ситуацій. Такий стан є прямою загрозою для національної безпеки України, оскільки рівень безпеки суспільства значною мірою залежить від якості підготовки майбутніх спеціалістів.

Зміст навчання з безпеки в нашій країні повинен бути оновленим і відповідати нагальним потребам безпеки сучасного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. – К: Комітет виборців України, 1996. – 56 с.

2. Кодекс цивільного захисту України. – Відомості Верховної Ради, 2013. – 101 с.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-п#Text> (дата звернення 14.04.2021).